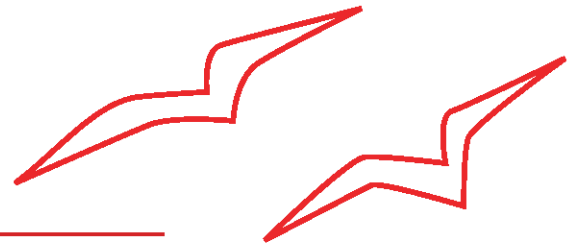

Meeqqat inuusuttullu pillugit paasisassarsiorpit?
Søger du viden om børn og unge?
Seeking knowledge on children and youth?

MIPI Tusaat/Nyt

Nr. 2 – juni 2008

Uani MIPI-p allakkatigut nutaarsiassaataani atuarneqarsinnaapput kommuunerujussuannngortussani nutaani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut, MIPI-p Nuup Kommuneata Inunnik Isumaginninnermi immikkoortortaqarfiani pisortaq Aaja Chemnitz Larsen tallimanik apeqquteqarfigisimavaa. Taavalu Britta Olsen meeqqat nakorsaat Dronning Ingridip Napparsimaviani atorfilik allagaqarsimavoq kalaallit meerartai pillugit aammalu peqqissaavimmi tulleriaarinerit pillugit. Taamatullu MIPI allaffeqarnikkut nuussimavoq – uanilu atuarsinnaavat sumut nuussimanersoq. Atuarluarina!

Meeqqat Inuusuttullu
Pillugit Ilisimasaqarfik
Videnscenter om Børn og Unge
Documentation Centre
on Children and Youth

Imarisai

Kommuunerujussuannngortussani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut.....	1
Aaja Chemnitz Larsen-imut apeqqutit tallimat	4
Kalaaallit meerartai, peqqinnissaqarfimmilu tulleriaarinerit.....	7
MIPI-p nittartagaa nutaaq.....	13
MIPI-p nutsernera.....	14
MIPI Inatsisartut upernaakkut ataatsimiineranni.....	15

Boks 1290
3900 Nuuk
Kalaallit Nunaat
Grønland
Greenland
Tel.: + 299 34 69 40
Fax.: + 299 34 69 41
E-mail: mipi@gh.gl
www.mipi.gl

Kommuunerujussuannngortussani meeqqanut inuusuttunullu tunngasut

Soorlu naluneqanngitsutut ulloq 08. april
2008 tassaavoq
kommuunerujussuannngortussanut
sisamaasunut qinersineq.

Kommuuninut nutaanut paasisutissat:

Avannaata kommuunerujussua:
Qaanaaq, Upernavik, Uummanaaq,
Qeqertarsuaq, Ilulissat, Aasiaat,
Qasiqannguit aamma Kangaatsiaq.

Qeqqata kommuunerujussuaq: Sisimiut
aamma Maniitsoq.

KANUKOKA-p nittartagaanit asseq tigusaq

Kangia-Kitaata kommuunerujussua: Nuuk, Paamiut, Ivittuut, Ammassalik aamma Ittoqqortoormiit.

Kujataata kommuunerujussua: Qaqortoq, Narsaq aamma Nanortalik.

Kommuunerujussuarnut kattussuunneq uani atuarneqarsinnaavoq.

Meeqqanut tunngasut

MIPI-p kommuunerujussuannortussani meeqqanut tunngasut misissorsimavai. Itinerusumilli misissuisimanngilagut, kisianni kisitsisitigut paasissutissat assigiinngitsut kommuunerujussuannortussani takusassiarivagut, meeqqat inuusuttuaqqallu qanoq amerlatiginersut aammalu kommuunini meeqqanut inuusuttunullu politikkit taamatullu ulloq unnuarlu inissiisarfinnut kisitsisit.

Tabel 1. Meeqqat inuusuttullu %-inngorlugit innuttaasut akornanni kommuunini

	Avannaa	Qeqqa	Kangia-Kitaa	Kujataa
Meeqqat (0-17 ukiullit)	32,1	30	27,6	28,1
Inuusuttut (18-24 ukiullit)	10,5	10,7	10,0	10,7
Katillugit	42,6	40,7	37,6	38,8

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik – kisitsisit aaneqarsimapput www.statgreen.gl-imit "Kommuunini innuttaasut ukioq 1990-2007" kisitsisit 2007-ernisaapput.

Tabel 1-imi takuneqarsinnaavoq, kommuunerujussuarni innuttaasut akornanni meeqqat inuusuttullu 40 %-iusut. Amerlangaatsiarpullu. Tamatumalu takutippaa meeqqanut inuusuttunullu atorsaassumik politikkeqarnissaq pingaaruteqartoq. Tabel 2-mi takuneqarsinnaavoq kommuunitoqqani qassit meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarsimanersut, qangalu pilersinneqarsimanersut.

Meeqqanut inuusuttunullu politikkit

Meeqqanut inuusuttunullu politikkit ukiut 4-9-at matuma siornatigut pilersinneqarsimapput. Qaqortup kommuunia kingullerpaajulluni meeqqanut inuusuttunullu politikkimik pilersitsisimavoq tassalu ukioq 2006-imi. Kommuunillu meeqqanut inuusuttunullu politikkillit akornanni politikkinik pilersitsinerup kingorna nalilersuisoqarsimanngilaq.

Uani kommuunitoqqat meeqqanut inuusuttunullu politikki atuakkit

Meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut

Tabel 2-mi meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut qimerlooraanni takuneqarsinnaavoq avannaata kommuuniani Uummannaq kommuunia tassaasoq meeqqanik amerlanerpaanik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissiisarsimasoq, kommuuninut allanut naleqqiullugu. Nassuiaallu tassaasinnaavoq Uummannaq Kommuuniani ataatsimik ulloq unnuarlu angerlarsimaffeqarmat. Apeqqutaalissaaarlu qanoq isikkoqalissanersoq kommuunit kattussuutereernerisa kingorna. MIPI-lu apeqquteqaateqarsimavoq immikkoortortaqaqfimmi pisortamut Aaja Chemnitz Larsen-imut, akissutalu ataani atuarsinnaavatit.

Tabel 2. Kommuunit meeqqanik ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissiisarnerat, meeqqanut inuusuttunullu politikkit.

Illoqarfik	Meeqqat inuusuttullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqarsimasut	Meeqqanut inuusuttunullu politikkit
Avannaa		
Qaanaaq	1	2004-meersoq
Upernavik	2	2005-meersoq
Uummannaq	9	Soqanngilaq
Qeqertarsuaq		Soqanngilaq
Ilulissat	2	2004-meersoq
Aasiaat		1999-meersoq
Qasigiannugit	1	2004-meersoq
Kangaatsiaq		Soqanngilaq
Qeqqa		
Sisimiut		Soqanngilaq
Maniitsoq		Soqanngilaq
Kangia-Kitaa		
Nuuk	18	2005-meersoq
Paamiut		?-meersoq *
Ivittuut		Soqanngilaq
Ammassalik	9	Soqanngilaq
Ittoqqortoormiit		Soqanngilaq
Kujataa		
Qaqortoq	5	2006-meersoq
Narsaq	2	Soqanngilaq
Nanortalik	4	2005-meersoq

* Nalunaarsorneqarsimangilaq qangarnisaanersoq.

Tunngavik: *Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ukiumoortumik nalunaarussiaat 2007.*

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ukiumoortumik nalunaarusiaat 2007-imeersut [uani](#) atuakkit.

Kalaallit Nunaani meeqqanut inuusuttunullu politikkit uani atuakkit:

Meeqqanut inuusuttunullu politikki – pappiaqqamiit piviusumut.
Juana Petrusen MIPI-mut allaaserisaa, decemberi ukioq 2005.

Maannakkut allaaserinnitsillunga Kalaallit Nunaanni kommuunit arfinillit kommuuninit 18-iusuni meeqqanut inuusuttunullu politikkeqarput. Tassaappullu kommuuneqarfiit Ilulissat, Qasigianguit, Nuuk, Aasiaat, Qaanaaq aamma Nanortalik.

MIPI-p nalunaarusiaminni misissorsimavaat siullerni sisamaasuni, maluginiarsimallugulu assigiinngiaartuusut, tamannalu takussutissaavoq kommuunit namminneerlutik misileraasimasut aammalu imminnut isumassarsiorfigisimanatik.

[Uani](#) atuaruk (pdf-fiili 24 KB)

[Uani](#) atuaruk (kalaallisut, pdf-fiili 24 KB)

Kommuunit meeqqanut inuusuttunullu politikkiinik misissuineq:

Isumassarsiat pitsaasut ilussinni atortarsigit – kisianni erseqqinnerusunik aammalu piumasaqaateqarnerusunik anguniakkanik tikkuussigitsi meeqqat inuusuttullu akuutillugit. Naggasiut taama nipeqarpoq, meeqqanut inuusuttunullu politikkinik MIPI-mut mississuereernerup kingorna, professori Peter Dahler-Larsen taama imaqarniliivoq.

[Uani atuaruk](#) (pdf-fiili 92 KB)

[Uani atuarneqarsinnaavoq](#) (pdf-fil 94 KB)

Aaja Chemnitz Larsen-imut apeqqutit tallimat

MIPI-p Nuup Kommuneata Inunnik Isumaginnittoqarfiani immikkoortortami pisortaq Aaja Chemnitz Larsen tallimanik apeqquteqarfigisimavaa kommuunit kattussuunnissaannut atatsillu namminerlu suliaanut tunngasunut.

1. Kangia-Kitaata Kommuneani nutaami meeqqat inuusuttullu iluanni suut unamminartutut isikkoqarpat?

Kangia-Kitaata kommuneata nutaap siunertaasa ilagaat ataatsimoorussamik siunnerfeqarnissaq, kisianni unamminarnerpaaq tassaassaaq sulisut piukkunnaatillit allaffinni assigiitsuni atorfinittussat qulakkeernissaat.

Tamatuma sanitigut qulakkeerneqartariaqarpoq ilisimasat inerisartuarneqarnissaat aammalu siaruarterneqarnissaat ulloqarfinni anginerusuniit mikinerusunut. Illuatungaanilli ilisimasat pioreersut aammalu ilisimasat nutaat atorfilinniit ataasiakkaanit allaffeqarfinnut allanut ingerlaqqittarnissaat kommuunit kattussuunerisa iluaqutigilluarumaaraat, tamatumanili pisariaqarpoq aqutsineq.

Unamminartut ilagissavaat aamma atorfillit akornanni inatsisit malittarisassallu atuuttut assigiimmik isumaqartillugit nassuiarsinnaaneri, tamassumalu iluaniippoq nammineq aammalu allat nassuiaataat akerlilernerqarsinnaaneri. Pingaaruteqarpoq assigiissartumik aammalu naammaginartumik sulianik ingerlatsisinnaaneq.

2. Kangia-Kitaata Kommuneani illoqarfiit akornanni meeqqanut inuusuttunullu politikki ataatsimoorusaaq illit qanoq takorloorpiuk?

Siullermik tamakku politikkerit oqaaseqarfigisariaqarpaat, kisianni neriuutigaaara aammalu naatsorsuutigalugu ataatsimoorussamik meeqqanut inuusuttunullu politikkipaaq tamakkiinerussasoq aammalu nalittariminernerussalluni, siuliinut naleqqiullugu. Uanga isumaqarpunga meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni siumut isigisumik tunngaveqartariaqarluta, tamatumalu kingunerisariaqarpaa aaliangersimasunik suliniuteqarnissaq. Soorlu assersuutigalugu oqarutta tamanut iluaqutaasumik meeqqanut suliniuteqarusulluta kommuunini nutaajusuni, taava qanoq isilluta qulakkiissavarput aammalu nalilersuissaagut ukioq kingulliit qanoq iliortarsimanerluta. Tamatta suliatta inerneru nalilersornissaat ersissutigissanngilagut. Pisortat akornanni tamanna takornartaavoq, kisiannili tamanna sungiukkiartortariaqarparput.

3. Kangia-Kitaata kommuneani illoqarfiit akornanni meeqqanut inuusuttunullu politikki qanoq ulluinnarnut sulianut inissineqassava?

Meeqqanut inuusuttunullu politikkipaaq ulluinnarni suliatsinnut tamanut inissineqartariaqarpoq.

Meeqqanut inuusuttunullu politikki tassaassaaq ulluinnarni suliani maleruagassaq, siunertalik kommuunillu tamarmik malitassaat, ulluinnarni suliani tamani.

Oqaasertalersuinerut nalaani politikkerinut pisariaqarluinnartutut isigaara "angut natsermiittoq" ilaatinneqarnissaa, tamaasilluni maleruagassaq ulluinnarni sulinermi sulisut akornanni malikkuminarnerussamat, taamaasilluta anguniakkat tamaasa ulluinnarni suliatinni piviusunngortinneqarnissaat qulakkissagatsigu aammalu meeqqanut atugassarititat kommunini ataasiakkaani taamaasilluta angusinnaagatsigit.

4. Kangia-Kitaata kommuuniani meeqqanik inuusuttunillu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut inissinneqartartut, qanoq isikkoqassasoraagit maanna allaffeqarfik aqutsivik ataasiinnangornissaata kingunerani?

Tungaviusumik isumaqarpunga pitsaasuusooq qitiusumik aqutsisoqalenera. Qitiusumik utaqqisut allattorsimaffiat arlalitsigut sakkuusimavoq iluartoq. Taamaamat isumaqarpunga aamma kommuunit iluanni innersuussuteqartarnissaq. Isumaqarpunga periuseq taamaasilluni oqilisarneqassasoq, innersuussisarneq kommuunit ataatsip iluaniilerpat, kisiannili aamma isumaqarlunga qanoq naatsorsuussaqarneq tungavigalugu toqqaasoqassasoq taamatullu aamma ulluinnarni sulianik tigummittussat akornanni kikkut suliassat sorliit ingerlatissaneraat, soorlu assersuutiginnarlugu kina ullut unnuarlu angerlarsimaffinnut sianertuusassanersoq ulluinnarni sullisisooq angerlarsimaffimmik inissaatilimmik nassaarsinnaangikkaangat.

Naak kommuunip ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit nammineq kommuunimiiittut ingerlatilertussaagaluarlugit taamaattoq aamma avaqqunneqarsinnaangilaq kommuunit allat suleqatiginissaat, ungasinnerusorli isigalugu isumaqarluinnarpunga pitsaasuujumaartoq.

5. Kangia-Kitaata Kommuneata iluani meeqqanut inuusuttunullu tungasuni suna periarfissatut siumut takorluukkatut pitsaanerpaasutut isigaajuk?

Aajalaatsunik aamma naammagisimaatunik sulisoqarnissaq, tamatigullu pikkorissutsimikkut ineriartortunik. Assigiinngissuteq nukittoqutitut isigissavaat aammalu pisinnaasatik assigiinngitsut iluaqitigalugit sulisut. Inuttut sulisorisat tassaapput nukit pingaarnerpaat, meeqqanut inuusuttunullu atugassarititat pitsaanerpaajussappata.

Meeqqanut sullissineq assigiissaarnerusoq aammalu ukiumut ataasiarluni sulianik nalilersuinerit, inatsisit maleruagassat tunngavigalugit sulinermi. Takorloorpara telekommunikationi atornerqarumaartoq illoqarfiit allat videokonference-i atorlugu ataatsimiinnermi aammalu aaliangersimasumik qulequtaqarluni ataatsimiinnerni peqataanissaminnut atatillugu, il.il.

Aalajaatsuuneq aammalu ataqqinnineq, assigiingissuseq nukittoqutitut isigalugu, tassaapput taakku uanga isumaga naapertorlugu suleqatigiinnerup pitsaanerpaamik angusaqarfiusussatut tikkuussisut.

Kalaallit meerartai, peqqinnissaqarfimmilu tulleriiaarinerit

Britta Louise Olsen-imit, meeqqat nakorsaat, Dronning Ingrid-ip Napparsimavia

Kalaallit Nunaani innuttaasut akornanni meeqqat amerlasorujussuupput, tassalu innuttaasut tamakkiisut akornanni 24,3 %-ii meeraapput 15-it inorlugit ukiullit, 29,3 %-illu meeqqat/inuusuttut 18-it inorlugit ukiullit.

FN-imi meeqqat piginnaatitaaffii naapertorlugit, tassalu ukioq 1992 atulertoq tunngavigalugu inuk 18-iliineqarsimanngitsoq tassaavoq meeraq. Ima isumaqarpoq, Kalaallit Nunaanni innuttaasut akornanni meeqqat 1/3-inik amerlassuseqarput.

Ukiut kingullit pingasut meeqqat nakorsaattut sulinerma nalaani maani Kalaallit Nunaanni, tusartarpara aammalu atuartarlugit politikkerit allallu pissutitut malinnaasut oqariartuutigisartagaat tassaasoq meeqqat Kalaallit Nunaata siunissarigai.

Oqariartuutitut taamaattutut isumaqataalluinnarpunga aammalu imminut aperisarlunga ilumut Kalaallit Nunaanni kalaallit, qallunaat, inuusuttut imaluunniit utoqqaat akornanni taassumunnga isumaqataanngitsoqarnerisq? Taamaassorinngilara.

Pissutit assigiingitsorpassuit meeqqat peroriartornerannut sunneeqataasarput taamatullu inuiaqatigiit akornanni ineriartornissanimmu periarfissaat eqqarsaatigalugit. Soorlu assersuutigalugu inunnut tunngasut, pitsuuneq, nerisaqarneq, peqqinneq aammalu atuarnissamut periarfissat aammalu ilinniaqqiffiit – tassa tamarmik ataqatigiipput, suna tamarmi pingaaruteqarpoq

aamma tamarmik immikkoortinneqarsinnaanngitsut. Taamaakkaluartorli pissutitut assigiinngitsunut ataasiakkaanut suliniuteqartoqarsinnaavoq, taamalu tamakkiinerusumik anguniagaqarluni suliniuteqarnermi. Pilersaarutit arlallit ingerlanneqarput aammalu piffiit ilaanni aamma pitsaasumik ineriartortoqarluni. Peqqinnissaqarfiup iluani suliniutit pitsaasumik ingerlasut tassaaput innuttaasut peqqinnerulernissaannik suliniarneq aammalu tuberkulose pillugu suliaqarneq.

Taamaakkaluartuq nassuerutigisariaqarparput naak peqqissaasut pinaveersimatitsiniarnermik aammalu vaccinationinik nuna tamakkerlugu suliaqaraluartut aammalumi Nuummi annertuumik eqquisartoq tassaavoq peqqissaasunik amigaateqartuarneq, kalaallisullu oqaasilinnik sulisoqarneq aammalu piffinni assigiinngitsuni pinaveersimatitsiniarnermut matoqqaneq, tassaapput taakku ajornartorsitit nassuerutigisariakkagut. Ajoraluartumik aamma nuna tamakkerlugu peqqinnissaqarfimmi pitsaasumik ineriartorneq takujuminaapput, peqqinnissaqarnikkut aqutsineq pitsaasoq takujuminaappoq aammalu politikkerit meeqqat pingaarnerutillugit suliniuteqarnerat aamma assut takujuminaalluni.

Nassierutigisariaqarparput "meeqqat piginnaatitaaffii peqqinnissaqarfimmi" NOBAB-imit suliarineqarsimassut FN-imi meeqqat piginnaatitaaffii peqatigalugit suliarineqarsimasoq eqquutsinneqanngimmat aammalu ungasinnerusoq isigalugu pilersaaruteqartoqanngimmat, qanoq isillugu tamanna allannortinneqarsinnaanersoq (tunngaviit takukkit).

"Meeqqat piginnaatitaaffii peqqinnissaqarfimmi" ilaatigut makku allassimapput:

Peqqissartinneq pillugu

Meeqqat napparsimavimmut inissinneqassapput nakorsaatini pisariaqartitsineq tunngavigalugu imaluunniit allat tunngavigalugit meeqqamut pitsaanerpaajussappat. (Tamanna Dronning Ingrid-ip Napparsimaviani eqquutsinneqarpoq).

Qanigisaasut peqaasinnaanerannut pisinnaatitaaffit pillugit

Meeqqat napparsimavimmiittut pisinnaatitaaffeqarput minnerpaamik qanigisaminnik ataatsimik ilaqarnissaat, piffissaq napparsimaviinneq tamakkerlugu. *Tamannalu Dronning Ingridip Napparsimaviani ilaannakortumik atuutsinneqarluni, pissutigalugu FN-ip meeqqanut ukiuat annerpaaffigigaq atunnginnatsigu, taamaattorlu 15-it tikillugit tamanna atorluni.*

Angajoqqaat peqataatinneqarnerat pillugu

Angajoqqaat sulisut peqatigalugit isumasioqatigalugillu peqqissaanermi akuutinneqassapput.

(Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani atuutsinneqarpoq)

Angajoqqaat ilisimatinneqassapput meeqqat napparsimanerannut tunngasunik aammalu pisinnaatitaaffinnik ilisimatinneqassallutik.

Paasissutissanut tunngasut pillugit

Meeraq angajoqqaallu paasissutissanik ilisimatinneqassapput meeqqap nappaataanut tunngasunik, katsorsaанermut aammalu peqqissaanermut meeqqap ukianut aammalu qanoq issusianut tulluussakkanik. *(Tamanna nuna tamakkerlu peqqissaavimmi atorineqarpoq)*

Aalajangeeqataasinnaaneq pillugu

Meeraq angajoqqaavilu ilisimatilluarneqarnerup kingunerani aaliangeeqataasinnaanermut peqataatinneqassapput soorlu meeqqamut katsorsaанermut tunngasuni aammalu peqqissaanermut tunngasuni. Meeqqat tamarmik illersorneqassapput pisariaqanngitsunik nakorsaasersorlugit peqqissaanermut aammalu misissortinnermut. *(Tamanna nuna tamakkerlu peqqissaavimmi atorineqarpoq)*

Avatangiitsit pillugit

Meeqqat tamarmik peqqissarneqassapput meeqqat allat akornanni, inersimasullu akornanniunngitsoq. *Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani eqquutsinneqanngilaq. Meeqqat inissinneqartarput nakorsaasersuivimmi meeqqat inersimasullu akornanni, pilattaavimmi meeqqat 12-it sinnerlugit ukiullit inersimasut akornannut inissinneqartarput.*

Qanittumi meeqqat inersimasullu akornanni matumik ikkussisoqarsimavoq, kisianni inersimasut meeqqat akornanni inissinneqakkajuttarput inissaaleqineq aammalu siniffissaaleqineq nakorsaasersuivimmi peqqutigalugu. Tamatigoruinnaq meeqqat inersimasullu inimi ataatsikkut inissinneqartarput.

Meeqqat peqatiminnik pinnguaqatigisinnaasaminnik pisariaqartitsisarput toqqissimasunik avatangiiseqarlutik.

Perorsaanermut suliniutit pillugit

Meeqqat periarfissaqassapput pinnguaarsinnaanermut aammalu atuartinneqarnissaminnut, ukiuminnut aammalu nappaateqarnermikkut tulluussakkanik ulluinnarni pisariaqartitatit aallaavigalugit aammalu avatangiisitigut tulluussakkanik.

Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani eqquutsinneqanngilaq, pissutigalugu perorsaasunik atorfeqartoqannginnera tunngavigalugu aammalu meeqqanik perorsaasunik imaluunnit ilinniartitsisunik atorfeqartoqanngimmat.

Sulisut piukkunnaatillit pillugit

Sulisut meeqqanik qatsorsaasut sullissisullu ilinniagaqartariaqarput aammalu pisinnaasaqarlutik meeqqat ilaqutaasullu timimikkut tarnimikkullu pisariaqartitaat aallaavigalugit Tamanna Dronning Ingridip Napparsimaviani eqquutsinneqanngilaq, nakorsanut imaluunniit peqqisaasut akornanni aamma eqquutsinneqarani.

Taamaakkaluartoq Dronning Ingrid Napparsimaviani ataasiinnarmik meeqqat nakorsaqrpoq, tamannalu isumaqanngilaq meeqqat, inorlaat imaluunnit meeqqat anginerit nalinginnaasumik suliffiup avataasigut, weekendini aammalu nalliuttuni meeqqat nakorsaanik takuneqarneq ajortut.

Piffinni ataasiakkaani nakorsat aamma immikkut nakorsanik ilisimasalinnit sullinneqarneq ajorput.

Peqqissaasut nakorsaasersuiffimmiit pikkorissuusarput aammalu tunniusimasuusarlutik, kisianni ataasiinnarluunniit meeqqat allaavigalugit immikkut ilinniarsimasuunatik. Peqqissaasut meeqqat inersimasullu ataatsikkut nakkutigisarpaat, taamaasilluni meeqqanut peqqissaasutut aamma ilinniaqqinnissaq ajornakusoortarpoq, peqqutigalugu nakorsaasersuisut akornanni nalinginnaasumik sulineq sipporlugu sulisoqartariaqartarmat, taamaasilluni periarfissaq taanna ajornarluinnartutut isikkoqarluni.

Ataavartuarneq pillugu

Peqqissaanermik aammalu katsorsartinnermik suliallit tulluussartariaqartarput meeqqat ataasiakkaat peqqissarnerat ataavartoq angujumallugu. Tamannalu annersumik minnerusumilluunniit nuna tamakkerlugu napparsimavinni eqquutsinneqarani. Tamanna ajornarluinnartarpoq sulisut meeqqat inersimasullu ataatsikkut sullittaramikkit.

Ataqqinninneq aammalu tunniusimaneq pillugu

Meeqqat paasinartumik aammalu tunniusimasumik naapinneqassapput tamannalu ataqqineqassaaq. *(Dronning Ingridip Napparsimaviani tamanna eqquutsinneqarpoq)*

Eqqarsaasersuutigisarpara aammalu imminut aperisarlunga sooruna. Nalunngilara Kalaallit Nunaat pitsaanerpaamik aningaasaqanngitsoq, misingsuinerit sukangasut atornerarput aamma peqqinissaqarfiup iluani.

Tamanna isumaqarpoq peqqinnissaqarfimmi tullerriaarisariaqarneq. Paasinarpormi aamma, kisianni paasiuminaatsittaqaara tullerriaarinermi pingaartinneqartut tunngavii pillugit. Isumaqsimagaluararamami meeqqat qitiutillugit tullerriarinermi pingaarnersiuinermilu aallaavigineqartut, peqqinnisssaat, atugaat, atuarnerat, ilinniaqqinnissaallu pillugit Kalaallit Nunaatami siunissarai. Pitsaaliineq tassaasariaqarpoq tullerriarinermi pingaarnersiuinermilu qitiutinneqartoq, tamanna meeqqat peqqinnissaanut aammalumi napparsilernermi katsorsaanermi, malinnaanermilu meeqqat inuunertik naallugu nappaatilinni aamma/imaluunniit innarluutilinni peqqissaanermi pingaarnarpaatut inissinneqartussat. Kalaallit Nunaat Qallunaat Nunaanut assersuunneqarsinnaanngilaq. Allarluinnarmik kultureqartoqarpoq taamaasilluni aamma allatut ittumik attaveqartoqarlunilu angallannikkut allarluinnarmik atugassaqartoqarluni, tamatumalu ilutigaa allatut eqqarsarnissaq. Illoqarfiit sinerissamiittut ikitsuinnaat aaliangersimasumik nakorsamik atorfeqartoqartarpoq nakorsaanermut nalinginnaasumik ilinniarsimasunik assersuutissagaanni qallunaat nunaanni nakorsat/ilaqutariit nakorsaat ukiorpassuarni atorfeqarsimasut aammalu ukiorpassuarni ilisimasaminnik ineriartortitsisimasut eqqarsaatigalugit. Kalaallit Nunaanni peqqissaasut tamatigut qallunaajusarput, marlunnik oqarseqartuunngitsut tamatigullu sivikitsuinnarmik atorfeqartut (Qallunaat Nunaanni peqqissaasunut allanut naleqqiullugit). Pissutit imaalluarsinnaavoq allanngortut, kisianni ukiorpassuit, ila ukiorpassuit suli ingerlasariaqarput taamaattumik apeqqusertariaqartarput eqqarsaatit nutaat illoqarfinni allani arlaatigut allanngortitsisinnaanersut. Maannakkut siunissamilu immikkut ilisimasalinnik pisariaqartitsisoqarpoq meeqqanik sullissinermtut atatillugu pissutit assigiinngitsut allaavigalugit.

Aamma imaattariaqarpoq soorunalimi FN-imi meeqqat piginnaatitaaffii "Meeqqat peqqinnissaqarfimmi pisinnaatitaaffii" tamarmik eqquutsinneqarnissaat. Sunami alla tunngavigalugu Kalaallit Nunaata meeqqat piginnaatitaaffi atsiorsimavaat?

Kalaallit Nunaat namminersortumik meeqqanut immikkoortortaqtariaqarpoq sulisulimmik katsorsaanermut, paaqqinninnermtut aammalu peqqissaanermut ilinniarsimasunik, meeqqat timikkut tarnimikkullu pisariaqartitaat aallaavigalugit. Meeqqat inersimasut akornanni inissinneqassanngillat, kisiannili katsorsarneqarlutik meeqqat allat akornanni meeqqanullu tulluussakkamik avatangiisilimmi.

Meeqqat nakorsaannik naammattunik atorfeqartoqtariaqarpoq, taamaasilluni ulloq unnuarlu tamakkerlugu immikkut ilisimasalinnik sullissisoqarnissaa qulakkeerniarlugu, taamaasilluni peqqissaaneq

pitsaanerusoq aammalu meeqqat siusinaarlutik inuunikut nakkutiginiissaannut periarfissaqartoqarniassammat Dronning Ingrip Napparsimaviani, taamatullu sineriak tamakkerlugu sullissineq pitsaanerusoq angujumallugu.

Perorsaasumik atorfeqartoqartariaqarpoq meeqqanik sullissineq pitsaanerpaajutinniarlugu. Taamatullu immikkut ilisimasallit allat aamma akuutinneqartariaqarlutik, meeqqanik napparsimasunik katsorsaanermit. Tamakkunani ilaapput nerisaqarnermut immikkut ilisimasallit, aammalu tagiartuisartut assigisaallu. Taamatullu aamma meeqqat tarningisa pissusaannik ilisimatuut misissuisartullu. Katsorsaasut tamarmik immikkut meeqqanut ilisimasaqartuussapput taamaasillutik aamma siunnersuisuullutik ilitsersuisuullutillu sinerisammi peqqissaavinnut. Katsorsaasut akornanni pisariaqartinneqassaaq nuna tamakkerlugu siunnersuiartorlutik angalasinnaanissaat.

Taamaattumik namminersortumik immikkut ittumik meeqqanut immikkoortortaqalernissaq nukinnik aningaasanillu tunineqartariaqarpoq taakkununga ilanngullugu peqqinnissaqarfimmi tunngasuni ilinniartitaaneq meeqqanut tunngasoq sutigut tamatigut atuuttussa.

Ernumanangitsuunngilaq, peqqinnissaqarnikkut aqutsineq aammalu politikkerit akornanni peqqinnissaqarfiup iluani meeqqanut tunngasutigut tulleriarineq pingaartinneqarsimangimmat. Tupigusuutigisarpa aammalu tupigusuutiguassallugu soq pisariaqarluinnartunut nakorsiartarfimmik pingaartitsisoqarsimangimmat aammalu nakorsiartarfik meeqqanut tulluusagaq soq pingaarnertinneqarsimanginnersoq meeqqat napparsimalluinnartut eqqarsaatigalugit aammalu sulisut meeqqanut tunngasutigut ilinniarsimasut eqqarsaatigalugit.

Oqallinnerit suut aammalu pisariaqartitatut misissuinerit ukununga tunngaviuppat?

Nakorsiartarfik meeqqanik amerlasuunik uninngasuuteqartarpoq aamma nutaamik nakorsiartarfimmik meeqqanut tulluusakkamik pilersitsisoqassappat, meeqqanut tulluusakkamik avatangiisilimmik, katsorsaanermit pitsaanerusumik pitsaaviuinermit qitiutitsisumik nuannaarutigilluinnassavara meeqqat nakorsiartafiillu sinnerlugit. Taamaakkaluartoq imminut aperisariaqarpunga, kiap tamanna kissaatigisimavaa aammalu pisariaqartitsineq aallavigalugu misissuineq pisariaqarluinnartunut nakorsiartarfeqalernissaq kalaallit meerartaannut naleqqiullugu tassammat neqeruurt pitsaalluinnartoq, immikkut ilisimasalinnik nuna tamakkerlugu peqqinnissaqarfimmut atatillugu.

Meeqqat sinnerlugit assut ernumassutigivara siunissami pilersaarutit pillugit, taakkunani meeqqat napparsimasut avatangiisaat, peqqissarnerat aammalu katsorsarnerat pillugit napparsimavinni. Pilersaarutiniinngimmami meeqqanut immikkut immikkoortortaartoqalernissaq, taamaasilluni siunissami aamma meeqqat inersimasut akornanni nakorsaasersuinermi inersimasuaqqatut sullinneqartassammata.

Periarfissaanerluni aningaasat taakku Kalaallit Nunaata missingersuutaani imaluunnit avataanniit tunnissuteqarnikkut nassaarineqarsinnaasut? Politikkerit aningaasarpassuarnik ukiumut milliuunilikkaanik aningaasaliisimapput kræft-imik misileraanikkut katsorsaanermut aammalu nappaatinut allanut. Milliuunilippassuit aningaasat taakkua tassaapput katsorsaanermut atorpeqartussat naak ilisimatuussutikkut immikkut takussitissaqanngikkaluartut katsorsaanerit ajunngitsumik ingerlanissaannut qulakkeerisunik. Taamaattumik periarfissaqartariaqarpoq aningaasaleeqqinnikkut imaluunniit avataanik aningaasaliinikkut periarfissaqarnissaa, soorlu eqqarsaatigalugu pisariaqarluinnartunik immikkortortaqalernissaq aammalu nakkorsiartarfimmik nutaamik pilersitsinermi assersuutigalugu taama aamma isiortoqarsimasoq.

Meeqqat siunissaraagut – siulliuteqqaarniartigit.

Najoqqutarineqartut:

1. Charter for Children in Hospital. European Association for Children in Hospital. Leiden May 1988
2. The World medical Association's Declaration on the Rights of the Child to Health Care, WMA, Ottawa, Canada, October 1998.
3. NOBAB, www.nobab.org

MIPI-p nittartagaa nutaaq

Ulloq 25. april 2008-i MIPI-p nittartagaa nutaaq saqqummersinneqarpoq. Nittartagaaq tamakkingajallugu nutarterneqarsimavoq, kisianni aamma suli fiilit assigiinngitsut nutarternissaat suli amigaataallutik. Naatsorsuutigaarput ukiap ingerlanerani naammassiumaarlugit.

Nittartagaaq nutaaq atoruminarneruvoq, nutaanillu periarfissaqarluni. Qulequtaq nutaaq ikkunneqarsimavoq allaqqasooq Meeqqanut

inuusuttunullu ilisimasaqarfik – qulequttap taassuma ataani nassaarisinnaavatit nittartakkatsinni immikkoortortat assigiinngitsut. Soorlu immikkoortut, Qulequttat, Pilersaarutitit nassuiakkit aammalu Pilersaarutininik aammalu Nalunaarutininik katersuiffik. Qulequttat taakku ataanni nutaamik immikkoortumik ikkussinikuuvugut *MIPI Tusaat/Nyt* taassumalu ataani takusinnaavatit allakkatigut nutaarsiassaaticut tamarmiusut.

Nittartakkamut iseraanni quppernermi siullermi qulequtaq Saqqummersitat ikkunneqarsimavoq. Taassumalu ataani takuneqarsinnaapput MIPI-p saqqummersissimasai tamarmik.

Nittartagarput suli unaavoq www.mipi.gl - atuarluarisi.

Nittartakkatsinni arlaannik ajornartorsiuteqaruit uunga mailimik allagit mipi@gh.gl

MIPI-p nutsernera

Namminersornerullutik Oqartussat ataanni nutserneq ilutigalugu MIPI aamma nuussimavoq.

Ulloq 6. og 7. maaji 2008 MIPI nutserpoq. Samuel Kleinschmidts-ip aqquataanniit nuutserpugut, MIPI ukioq 2002-imi tassani allaffeqarsimavoq. Adresserput nutaaq tassaavoq Hans Egedesvej 5, ilaasa iffiorfitorqatut ilisimassajunnarsivaat. Kalaallit Nunaani Aalisarnikkut nakkutilliisoqarfik kingullertigut tassani allaffeqarsimavoq.

MIPI-p PAARISA allaffeqatigilerpaa, Veterinærafdelingi aammalu Naligiissitaanermut Ataatsimiisitaliaq.

Adressetigulli paasissutissat allanngunngillat:

MIPI – Meeqqanut Inuusuttunullu Pillugit Ilisimasaqarfik
Postboks 1290
3900 Nuuk
Oqarasuaat.: 34 69 43
E-mail: mipi@gh.gl

Faxnr-utaarpugulli nutaamik – tassaavoq: 32 45 47.

MIPI Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni

Ulloq 13. maaji 2008 MIPI – Meeqqanut inuusuttunullu ilisimasaqarfik inatsisartut oqaluuserisassaanni ilaavoq.

Inatsisartut ataatsimiinneranni oqaluuserisassatut MIPI-p ilaanera tunngaveqarpoq, Asii Chemnitz Narup, IA siunnersuuteqarnera tunngavigalugu *"Inatsisartut aalajangissapput Naalakkersuisut suliakkerneqassasut MIPI'p tunngasiusumik inatsisitigut suliaassarilissagaat inuiaqatigiinnut soqutiginaartunik paasissutissanik tunniussisalernissaq, aammattaaq MIPI Ilimmarfimmumut atalissasoq imminut pigisutut aammalu naliginnaasunngorsaanikkut sullivimmillu centerlederitut pilersitsinikkut MIPI'p aqqissugaanera politikikkullu pituttugaannginnera erseqqarissisinneqassasoq."*

Akissuteqaammi Naalakkersuisunut ilaasortamit Arkalo Abelsen-imit, takuneqarsinnaavoq, siunnersuummut MIPI-mullu isumalluartoq. Akissummittaaq erseqeqissaatigineqarpoq Ilimmarfimmi inissakilliorneq. Naalakkersuisut innersuussutigaat suleqatigiinnik pilersitsisoqassasoq, suleqatigiit tassaassapput MIPI, Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Pisortaqaarfik kiisalu Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik. Suleqatigiit aalajangissavaat MIPI'p ingerlariaqqiffissaa anguniagaalu. Suleqatigiit naammassigunik, Naalakkersuisut nalilerumaarpaat MIPI'p siunissami aqqissuussaana, inissisimanagera il.il.

Immikkoortoq MIPI-mut tunngasoq 2008-ami ukiaanerani ataatsimiinnermi aappassaaneerseqassaaq, immikkoortoq 52.

Upernaakkut ataatsimiinnermi ullormut oqaluuserisassani immikkoortoq 117 [uani](#) takujuk
Siunnersuut [uani](#) atuaruk
Akissuteqaat [uani](#) atuaruk
2008-imi ukiaanerani ataatsimiinnissamissami oqaluuserisassat [uani](#) takukkkut

MIPI tusaat/nyt tullissaani septemberip 15.-ani saqqummissaaq, imarissavaalu soorlu MIPIp ataatsimeersuarnerit pingasut peqataaffigisimasaat pillugit.

Aasarsiorluarisi!